

GEBELERDE EMZİRME ÖZ-YETERLİLİĞİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

BREASTFEEDING SELF-EFFICACY IN PREGNANT WOMEN AND EVALUATION OF AFFECTING FACTORS

Tuğba KONUKOĞLU*, Türkan PASİNLİOĞLU**

*Arş. Gör. SANKO Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Gaziantep/Türkiye.

0000-0002-6433-7628

**Prof. Dr. SANKO Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Gaziantep/Türkiye.

0000-0001-5639-2232

Yazma Adresi:

Tuğba KONUKOĞLU

e-posta: tugbakonukoglu@hotmail.com

Gönderim Tarihi: 02 Kasım 2020

Kabul Tarihi: 06 Nisan 2021

ÖZ

Amaç: Gebelerde emzirme öz-yeterliliği ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel türde bir araştırmadır. Araştırma Gaziantep'te bulunan SANKO Üniversitesi Sani Konukoğlu Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniklerine başvuran gebeler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın verileri Ekim 2019 - Mart 2020 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini belirtilen polikliniklere başvuran 330 gebe oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu" ve "Prenatal Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde değerleri ile, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi ve tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmada gebelerin yaklaşık %70'inin 30 yaşın altında olduğu, %82.7'sinin orta öğretim ve üzerinde bir eğitiminin olduğu görülmüştür. Gebelerin ölçekten aldığı toplam puan ortalamasının 68.08±14.48 olduğu belirlenmiştir. Gebelerin bazı özelliklerine göre Prenatal Emzirme Öz Yeterlilik Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması sonucunda; gebelerin yaşına, eğitim durumuna, gebelik sayısına ve aile tipine göre puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır. Üniversite ve üzeri eğitim alan, 30-34 yaş grubunda ve 2. gebeliği olan, gebelerin emzirme öz-yeterliliklerinin diğerlerinden yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Gebelerin emzirme öz-yeterlilik algılarının orta düzeyin üzerinde olduğu saptanmıştır. Gebelerin eğitim düzeyinin, yaşlarının, gebelik sayısının ve aylık gelir durumunun emzirme öz-yeterliliğini etkilediği belirlenmiştir. Genç yaşta gebeler ile eğitim ve gelir düzeyi düşük olan gebeler öncelikli olmak üzere, tüm gebelere emzirme öz-yeterliliklerinin artırılması konusunda eğitim verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gebe; anne sütü; emzirme; öz-yeterlilik; emzirme öz-yeterlilik.

ABSTRACT

Aim: To determine breastfeeding self-efficacy and factors affecting pregnant women.

Method: This is a descriptive and cross-sectional study. The research was carried out on pregnant women who applied to the Gynecology and Obstetrics Polyclinics of SANKO University Sani Konukoğlu Application and Research Hospital in Gaziantep. The data of the research were collected between October 2019 - March 2020. The sample of the study consisted of 330 pregnant women who applied to the mentioned polyclinics. "Personal Information Form" and "Prenatal Breastfeeding Self-Efficacy Scale" were used to collect data. In the evaluation of the data, number and percentage values, arithmetic mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA test were used.

Results: In the study, it was observed that approximately 70% of the pregnant women were under the age of 30, and 82.7% of them had a secondary education and above. It was determined that the total mean score of the pregnant women from the scale was 68.08 ± 14.48. As a result of the comparison of the average scores of PAPs according to some characteristics of pregnant women; It was determined that the difference between the mean scores of pregnant women according to their age, educational status, number of pregnancies and family type was statistically significant. It was found that breastfeeding self-efficacy of pregnant women who received university or higher education, were in the 30-34 age group, had a second pregnancy.

Conclusion: It was found that the breastfeeding self-efficacy perceptions of pregnant women were above the middle level. It was determined that the education level, age, number of pregnancies and monthly income of the pregnant women affected breastfeeding self-efficacy. It is recommended that all pregnant women, especially those with low levels of education and income, should be given training on increasing breastfeeding self-efficacy.

Keywords: Breastfeeding; breast milk; breastfeeding self-efficacy; pregnant; self-efficacy.

Atıf için (How to cite): **Konukoğlu T, Pasinlioğlu T.** Gebelerde Emzirme Öz-Yeterliliği ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2021;4(1):12-22.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) emzirmenin, bebeklerin sağlıklı büyüme ve gelişmesinin yanı sıra anne sağlığı açısından da büyük önem taşıdığını belirtmektedir (WHO 2015). Anne sütü eşsiz ve yeri doldurulamayacak bir besindir. Bebeklerin beslenmesi için anne sütü en doğal besindir ve bebeğin ihtiyaç duyduğu tüm besin öğelerini, vitamin ve mineralleri içerir. Anne sütü duysal ve bilişsel olarak gelişmeyi sağlarken, bebeği her türlü bulaşıcı ve kronik hastalıklara karşı korumada yardımcıdır (UNICEF 2015). Anne sütünün bebek için en önemli faydalarından; bebeklerde otit, gastrointestinal sistem enfeksiyonları, pişik, obezite ve diyabet gibi rahatsızlıkların riskini azalttığı, zeka gelişimini arttırdığı ve bebekle anne arasında duygusal bağ kurulmasını sağladığı sayılabilir (Tetik 2016).

Emzirmenin faydaları yalnızca bebek sağlığı ile sınırlı değildir. Emzirme aynı zamanda anne sağlığı için de büyük önem arz eder. Bebeğin emmesiyle birlikte annenin arka hipofiz bezinden salgılanan oksitosin hormonu, loşia drenajını azaltır böylece enfeksiyon riski de azalır (Öztürk ve Sevil 2016). Annelerin doğum sonu involüsyon süreci daha hızlı gerçekleşir. Ayrıca emziren annelerde over kanseri, meme kanseri, anemi ve osteoporoz daha az görülür. Emzirme sırasında salgılanan hormonlar annenin depresyona girmesini önler (İMEAH 2016).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve United Nation's Children's Fund (UNICEF), bebeklerin ilk altı ay yalnızca anne sütüyle beslenmesini, altıncı aydan itibaren ise anne sütüne ek olarak uygun besinlerin verilmesini, anne sütünün iki yaşına kadar verilmeye devam edilmesini önermektedir. Fakat 6 aydan küçük bebeklere anne sütü ile karışık beslenme veya başka sıvılar ve/veya yiyecekler verilmesi birçok ülkede yaygındır (UNICEF 2015).

Sağlık Bakanlığı Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı kapsamında, bebeklerin doğumdan hemen sonra emzirmeye başlatılması, ilk 6 ay sadece anne sütü verilmesi ve 6. aydan sonra uygun besinlerle beraber emzirmenin 2 yaş ve ötesine kadar devam ettirilmesini önermektedir. TNSA 2018 verilerine göre bir süre emzirilenlerin oranı %97,8; doğum sonrasında ilk bir saatte emzirilenlerin oranı %67 olarak görülmüştür.

UNICEF'in 2019 verilerine göre; her 10 bebekten yalnızca 4'ünün anne sütüyle beslendiği görülmektedir. Bebeklerin yalnızca %41'i doğumu izleyen ilk 6 ay içerisinde tavsiye doğrultusunda yalnızca anne sütüyle beslenmektedir.

Sağlıklı insan 2020 projesinde anne sütü alan bebeklerin oranının %74'den %81.9'a, ilk 6 ay emzirmenin %45.5'den %60.6'a, 1 yaşına kadar emzirmenin %22.7'den %34.1'e, laktasyon destek programlarının %25'den %38'e artması hedeflenmiştir (Öztürk ve Sevil 2016). Annenin içinde bulunduğu fiziksel, psikolojik ve sosyal faktörler emzirmeyi etkilemektedir. O Campo ve ark. (1992), emzirmeyi etkileyen faktörler incelemiş ve emzirme sonuçları için en güçlü etkenin öz-yeterlilik algısı olduğunu belirtmişlerdir. Öz-yeterlilik kavramı ilk tanımlayan kişi Albert Bandura'dır. Bandura'ya göre öz-yeterlilik "İnsanların belli bir performansa ulaşabilmelerini sağlayacak eylemleri planlama ve sergileme becerileri ile ilgili yargıları"dır (Bandura 1999). Bandura'nın öz-yeterlilik kavramını tanımlamasından sonra Dennis (1999), emzirme öz-yeterlilik algısı'nın kaynaklarını ve etkileyen faktörleri tanımlamış "Emzirme Öz-Yeterlilik Kuramı"nı geliştirmiştir. Dennis (1999), bu kuramı kadınların emzirmeyi başlatma ve sürdürmede öz-yeterliliğin etkisini incelemek amacıyla kullanmıştır.

Emzirme için öz yeterlilik beklentileri, annenin bebeğini başarılı bir şekilde emzirmesini sağlayacak davranışlarını gerçekleştirme yeteneğine olan güvenini içerir (Denis and Faux 1999). Emzirme öz-yeterlilik algısı annenin emzirmeyi seçip seçmeyeceğini, bunun için ne kadar çaba harcayacağını, emzirirken karşılaşacağı zorluklarla baş edebilmesini belirlemektedir (Denis 1999). Öz-yeterlilik kişilerin belirli bir davranışın performansında yetenekleri hakkındaki algılarını yansıtmaktadır. Bireyler yeteneklerini aştığına inandıkları görevlerden kaçınma ve daha yetenekli olduklarını hissettikleri görevleri tercih etme eğilimindedirler. Emzirme öz-yeterliliği düşük olan anneler emzirmeyi başlatma ve sürdürmede başarı gösterememektedirler (Denis 1999).

Aydın ve Pasinlioğlu'nun (2016) çalışmasında emzirme deneyimi olmayanların emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin daha yüksek

olduğu vurgulanmıştır. Işık Koç ve Tezcan'ın (2005) gebelerin emzirmeye ilişkin tutumları ve emzirme tutumunu etkileyen bazı faktörlerin incelendiği çalışmada çekirdek ailede yaşayan gebelerin emzirme tutumu puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Emzirme olayı doğum sonu dönemde gerçekleştiği için, yapılan çalışmalarda ağırlıklı olarak doğum sonu dönemde emzirme öz yeterlilik incelenmiştir (İnce ve ark. 2017; Gökçeoğlu ve Küçükoğlu 2014; Mızrak Şahin ve Özerdoğan, 2014). Doğum öncesi dönem hemşirenin anneyi emzirmeye hazırlaması için en önemli dönemdir. Çünkü anne doğum sonrası döneme göre daha rahat bir dönem geçirmekte, emzirmeye ilgi duymakta, emzirmeye yavaş ve emin adımlarla yaklaşmaktadır (Dyson et al. 2005). Bu nedenle annenin emzirmeye başlaması ve sürdürmesi için bu dönemde emzirme öz-yeterliliğinin gelişmesi gerekmektedir. Annenin kendini emzirmeye hazır hissetmesi emzirme öz-yeterliliği ile doğrudan ilişkilidir. Prenatal dönemde emzirme öz-yeterliliğinin olması doğum sonunda annenin emzirmeye yatkınlığının gelişmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye'de prenatal dönemde emzirme öz-yeterliliğini ölçen az sayıda çalışmaya rastlanmıştır (Aydın ve Pasinlioğlu, 2016; Aluş Tokat ve Okumuş, 2013).

Bu çalışmanın amacı; gebelerde emzirme öz-yeterliliği ve etkileyen faktörlerin belirlenmesidir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Bu çalışma kesitsel ve tanımlayıcı türde bir araştırmadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini SANKO Üniversitesi Sani Konukoğlu Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine başvuran gebeler oluşturmuştur. 2018 yılı içinde ilgili polikliniğe başvuran gebe sayısının 3300 olduğu belirlenmiştir. 2019 yılı için de evrenin aynı olacağı varsayılmıştır. Örneklem sayısı, evreni belli olan grupta örneklem seçimine göre yapılmıştır. Evrenin %10'u örnekleme alınmıştır. Buna göre güvenilirliği %95 alınarak örneklem sayısı 330 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması: Veriler "Kişisel Bilgi Formu" ve "Prenatal Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Poliklinik ortamında kimsenin olmadığı bir odada gebelerle yüz yüze görüşülerek ilgili formların doldurulması sağlanmıştır. Veriler gebelerin izlem sürecinde toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu form gebelerin 8 tane

sosyo-demografik ve 12 tane obstetrik özelliklerini belirleyebilecek türdeki toplam 20 sorudan oluşmaktadır.

Prenatal Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği (PEÖYÖ) (Prenatal Breast-Feeding Self-Efficacy Scale (PBSES): Wells ve arkadaşları tarafından gebelerin emzirme öz-yeterlilik algılarının belirlenmesi amacıyla 2006 yılında geliştirilmiştir. Aydın ve Pasinlioğlu tarafından 2016 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır ve alt boyutları bulunmamaktadır. Ölçek 5'li likert tipindedir. Ölçeğin maddeleri; "Hiç Emin Değilim" (1 Puan), "Biraz Eminim" (2 Puan), "Oldukça Eminim" (3 Puan), "Çok Eminim" (4 Puan), "Tamamen Eminim" (5 Puan) şeklindedir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Ölçeğin kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puanın yükselmesi emzirme öz-yeterlilik algısının arttığını göstermektedir. Ölçeğin Türkçe versiyonunun Cronbach Alfa kat sayısı 0.86'dır. Bu çalışmadaki Cronbach Alfa katsayısı 0.95'tir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics 22 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde değerleri, ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. İstatistiksel karşılaştırmalarda hata payı $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu: Bu araştırma Helsinki Deklarasyonu'nda belirtilen prensiplere uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmanın yapılabilmesi için Etik Kurul onayı (05.09.2019, 2019/11-01) ve ilgili hastaneden kurum izni alınmıştır. Gönüllü olan gebelerden yazılı ve sözlü onam alınarak araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Genellenebilirliği

Çalışmanın yalnızca bir hastanedeki kadın hastalıkları ve doğum polikliniklerine başvuran gebeler üzerinde yapılmış olması araştırmanın sınırlılığdır. Bu çalışma yalnızca araştırma kapsamındaki gebelere genellenebilir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan 330 gebeden elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Gebelerin sosyo-demografik özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir. Gebelerin %48.2'si 25-29 yaş grubundadır. Gebelerin %49.4'ünün eğitim düzeyi üniversite ve üzerinde olup, %51.8'i herhangi bir işte

çalışmamaktadır. Gebelerin %77'sinin aylık gelirinin giderine eşit olduğu, %97'sinin çekirdek aileye sahip olduğu belirlenmiştir. Gebelerin %40.6'sının ilk gebeliğidir. Hiç çocuğu olmayan gebelerin oranı %45.8, yaşayan çocuk sayısı bir tane olan gebelerin oranı %33.6'dır. Gebelerin %49.1'i 3. trimesterde

bulunmaktadır. Doğacak bebeklerin %34.2'si kız, %45.2'si erkek cinsiyete sahip iken %20.6'sının cinsiyeti henüz belli değildir. Gebelerin %85.8'i bu gebeliğin planlı olduğunu ve %99.7'si bu bebeği istediğini belirtmiştir. Gebelerin %50'si daha önce bebeklerini emzirmiştir.

Tablo 1. Gebelerin Sosyo-demografik ve Obstetrik Özelliklerinin Dağılımı

Özellikler	Sayı	%	
Yaş	18-24	71	21.5
	25-29	159	48.2
	30-34	77	23.3
	35 ve üzeri	23	7.0
Eğitim Durumu	İlkokul ve altı	57	17.3
	Ortaokul/Lise	110	33.3
	Üniversite ve üzeri	163	49.4
Çalışma Durumu	Çalışan	159	48.2
	Çalışmayan	171	51.8
Aylık Gelir	Gelir giderden az	9	2.7
	Gelir gidere eşit	254	77.0
	Gelir giderden fazla	67	20.3
Aile Tipi	Çekirdek aile	320	97.0
	Geniş aile	10	3.0
Gebelik Sayısı	1	134	40.6
	2	113	34.2
	3 ve daha fazla	83	25.2
Yaşayan Çocuk Sayısı	0	151	45.8
	1	111	33.6
	2	51	15.5
	3 ve daha fazla	17	5.1
Trimester	1	65	19.7
	2	103	31.2
	3	162	49.1
Bebeğin Cinsiyeti	Kız	113	34.2
	Erkek	149	45.2
	Belli değil	68	20.6
Gebeliğin Planlı Olma Durumu	Planlı	283	85.8
	Planlı değil	47	14.2
Bebeği İsteme Durumu	İstiyor	329	99.7
	İstemiyor	1	0.3
Daha Önce Emzirme Durumu	Emziren	165	50.0
	Emzirmeyen	165	50.0

Tablo 2'de PEÖYÖ' den alınabilecek ve alınan min-max puanlar ile gebelerin aldığı toplam puan ortalaması verilmiştir. PEÖYÖ'den alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan

100'dür. Gebelerin aldığı en düşük puan 33, en yüksek puan 90 olmuştur. Gebelerin ölçekten aldığı toplam puan ortalamasının 68.08±14.48 olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. PEÖÖ'den Alınabilecek ve Alınan Min-Max Puanlar İle Gebelerin Puan Ortalaması

Ölçek	n	Ölçekten Alınabilecek Min-Max Puan	Ölçekten Alınan Min-Max Puan	Gebelerin Toplam Puan Ortalaması
PEÖÖ	330	200-100	33-90	68.08 ± 14.48

Gebelerin bazı sosyo-demografik ve obstetrik özelliklerine göre prenatal emzirme öz-yeterlilik ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 3' te verilmiştir. Gebelerin bazı özelliklerine göre PEÖYÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması sonucunda; gebelerin yaşına göre puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Tukey ileri analizine göre; farkın 30-34 yaş grubunda olan kadınlardan

kaynaklandığı belirlenmiştir. Gebelerin eğitim durumuna göre puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Tukey ileri analizine göre; farkın ilkökul ve altı ve üniversitesi mezunu olan gebelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Gebelerin aylık gelir düzeyine göre PEÖYÖ puan ortalamaları arasında farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($P<0.05$).

Tablo 3. Gebelerin Bazı Sosyo-demografik ve Obstetrik Özelliklerine Göre Prenatal Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler (n=330)	Sayı	Puan $\bar{X}\pm SS$	Test ve p Değeri
Yaş			
18-24	71	66.32±12.25	
25-29	159	77.75±12.99	F=20.17
30-34	77	82.69±14.34	p=0.00
35 ve üzeri	23	75.87±13.45	
Eğitim Durumu			
İlkokul ve altı	57	66.61±11.81	F=87.30
Ortaokul/Lise	110	68.75±11.04	p<0.00
Üniversite ve üzeri	163	84.82±11.86	
Aylık Gelir			
Gelir giderden az	9	70.78±9.28	F=7.93
Gelir gidere eşit	254	74.94±13.67	p=0.00
Gelir giderden fazla	67	82.25±15.69	
Aile Tipi			
Çekirdek aile	320	76.16±14.27	t=-1.14
Geniş aile	10	81.40±15.30	p=0.25
Gebelik Sayısı			
1	134	76.74±14.63	F=4.837
2	113	78.69±14.40	p=0.00
3. veya daha fazla	83	72.40±12.93	
Trimester			
1	65	76.03±14.76	F=0.17
2	103	76.34±14.49	p=0.95
3	162	76.41±14.09	
Bebeğin Cinsiyeti			
Kız	113	75.22±14.51	t=1.164
Erkek	149	77.28±13.95	p=0.24
Daha Önce Emzirme Durumu			
Emziren	165	76.65±13.84	t=0.430
Emzirmeyen	165	75.98±14.78	p=0.66

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Tukey ileri analizine göre; farkın

geliri giderden fazla olan gebeler ile geliri gidere eşit olan gebelerden kaynaklandığı belirlenmiştir

(Tablo 3). Gebelerin gebelik sayısına göre puan ortalamaları arasında farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan Tukey ileri analizine göre; 2. gebeliği olanlar ile 3. veya daha fazla gebeliği olanlardan kaynaklandığı saptanmıştır. Gebelerin; kaçınıcı trimesterde olduğu, bebeğin cinsiyeti, daha önce emzirme durumu ve aile tipine göre PEÖYÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Bu bölümde gebelerin sosyo-demografik ve obstetrik özelliklerine göre emzirme öz-yeterliliklerine yönelik tartışmaya yer verilmiştir. Emzirme, çocuğun hayatta kalması ve sağlığını sürdürmesi için en etkili yoldur. Emzirmenin anneye ve bebeğe olağanüstü faydaları olduğu bilinmektedir. İlk altı ay ihtiyaç duyduğu tüm besinleri, vitaminleri ve mineralleri sağlar ve başka besin desteğine ihtiyacı yoktur. Bu sebeple ilk altı ay emzirilmesi önerilmektedir (WHO 2018; UNICEF 2015). Yapılan çalışmalarda emzirmeye başlama ve sürdürmede en önemli faktörlerden biri olan emzirme öz-yeterliliği olduğu görülmüştür. Emzirme öz-yeterliliği ise kadınların emzirme ile ilgili kişisel deneyimleri, emzirmeyi isteyip istememesi, çevresinden gördüklerini uygulaması gibi faktörlerden etkilenmektedir (Blyth et al. 2002; Dennis and Faux 1999). O' Campo ve arkadaşlarının (1992), yaptığı çalışmada doğum öncesi sosyodemografik ve psikolojik faktörler ile emzirme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İlgili çalışma sonucunda doğum öncesi emzirmeyi etkileyen faktörleri belirlemenin, kısa emzirme süresi olan kişileri doğum öncesi tanımlamanın etkili bir yöntem olduğu saptanmıştır.

Çalışma sonucuna göre gebelerin öz yeterlilik toplam puan ortalamasının 68.08 ± 14.475 olduğu saptanmıştır. Buna göre çalışma kapsamındaki gebelerin emzirme öz-yeterliliği ortanın üzerinde olduğu söylenebilir (Tablo 2). Wells ve ark (2006)'nın yaptığı çalışmada PEÖYÖ toplam puan ortalaması $75,32\pm 19,51$, benzer şekilde PEÖYÖ'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılan çalışmada, gebelerin aldığı puan ortalaması 73.52 ± 8.05 olarak bulunmuştur. (Aydın ve Pasinlioğlu 2018). İnce ve ark.'nın (2017) annelerin emzirme öz-yeterlilikleri ve emzirme başarılarını inceleyen çalışmada öz-yeterlilik puan ortalaması $57,16\pm 6,92$ olup bu çalışmadan daha düşüktür.

Yapılan bir çalışmada emzirme öz-yeterliliği düşük olan annelere emzirmeyi destekleyici müdahaleler önerilmiştir (Nanishi et al. 2015).

Bu çalışmada yaş arttıkça emzirme öz-yeterliliğinin arttığı saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 3). Aydın ve Pasinlioğlu'nun (2018) çalışmasında yaş gruplarına göre PEÖYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır. Wutke ve Dennis (2007), yaptıkları çalışmada yaş gruplarına göre emzirme öz-yeterlilik algısı puan ortalamaları arasında çok zayıf bir ilişki saptamışlardır. Yeşilçiçek Çalık ve ark.'nın (2017) yaptığı çalışmada anne yaşı arttıkça, anne sütü verme eğilimlerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. Emzirmeyle ilişkili faktörleri inceleyen çalışmalarda 25 yaş ve üzeri kadınlarda emzirmeyi sürdürme süresinin arttığı belirtilmiştir (Dennis 2002; Gijbers et al. 2008). Bu çalışmanın bulgularının da bu sonuçlarla uyumlu olduğu söylenebilir. Yaş arttıkça yaşanan deneyimler artmaktadır. Annenin pozitif deneyimleri emzirme öz-yeterliliğini olumlu etkileyen faktörler arasındadır. Dolayısıyla 18-24 yaş arası annelerin PEÖYÖ puan ortalamalarının (66.32 ± 12.25), 30-34 yaş arası annelerin puan ortalamalarından (82.69 ± 14.34) düşük olmasının nedeni bu şekilde açıklanabilir.

Bu çalışmada annelerin eğitim düzeyi arttıkça emzirme öz-yeterliliği puan ortalamasının arttığı görülmektedir ($p<0.05$) (Tablo 3). Blyth ve ark. (2002) yaptıkları çalışmada eğitim düzeyi ile emzirme öz-yeterliliği arasında bir ilişki olmadığı belirtilmiştir. Ancak eğitim düzeyi emzirmeyi etkileyen en önemli faktörlerden biridir. İlk altı ay yalnızca anne sütünün verilmesine etki eden etmenlerle ilgili yapılan bir çalışmada annenin eğitim düzeyinin bu konuda önemli rolü olduğu vurgulanmıştır (Ata Yüzüğüllü et al. 2018). Karaçam'ın (2006) anne sütünün 4 ay verilmesine etki eden faktörleri inceleyen çalışmasında annenin eğitim düzeyi arttıkça daha etkili emzirdikleri belirlenmiştir. Dennis'in (2006) çalışmasında yüksek eğitim düzeyine sahip annelerin, eğitim düzeyi düşük olan annelere göre daha yüksek emzirme öz-yeterliliğine sahip olduğu belirtilmiştir. Emzirmeyle ilgili yapılan bazı çalışmalarda, üniversite mezunu olan ve ekonomik durumunu iyi olarak değerlendiren annelerin emzirme öz-yeterlilik puan ortalamaları diğer annelere göre yüksek bulunmuştur (Bertini et al. 2003; Baysal ve ark. 2014; Aluş Tokat ve Okumuş 2013). Yapılan başka bir çalışmada ileri yaş grubu

anneler ile eğitim düzeyi yüksek olan annelerin emzirme öz-yeterliliği diğerlerine göre daha yüksek bulunmuş olup sütlerini daha yeterli olarak algıladıkları belirtilmiştir (Gökçeoğlu ve Küçüköğlü 2016). Goulet (2007) çalışmasında; annelerin eğitim düzeylerinin ve yaşlarının, emzirme kararı verilmesi ve emzirmenin sürdürülmesinde önemli faktörler olduğunu saptamıştır. Bu çalışmanın bulguları belirtilen çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir. Emzirme öz-yeterliliğinin pozitif emzirme davranışına etkisi olduğu bilinmektedir (Dennis 1999). Eğitim düzeyi arttıkça, annelerin emzirme konusunda bilinç düzeyi artmakta bu da emzirme konusunda öz-yeterliliği artırmaktadır denilebilir.

Bu çalışmada aylık gelire göre puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Gökçeoğlu ve Küçüköğlü'nun (2014) annelerin emzirme öz-yeterlilikleri ile sütün yeterlilik algısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında; gelir düzeyi yüksek olan annelerin emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin de yüksek olduğu belirlenmiştir. Görüldüğü üzere bu çalışmanın bulguları ile uyumludur. Gelir düzeyinin yüksek olması o kişilerin aynı zamanda eğitim düzeyinin de yüksek olduğunun bir işaretidir. Bu da sosyoekonomik olarak daha iyi durumda olmak demektir. Bütün bunların bireylerin öz-güven ve öz-yeterliliklerini artıran durumlar olduğu söylenebilir. Ekonomik durumları iyi olan gebelerin emzirme öz-yeterliliğinin daha yüksek olmasının buna bağlı olduğu düşünülmektedir.

Gebelerin aile tipine göre PEÖYÖ puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olmadığı saptanmıştır ($P>0.05$). Ancak geniş aileye sahip olanların sayısı 10 kişi olmasına rağmen puan ortalamaları (81.40 ± 15.30), çekirdek ailede yaşayanların puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur (76.16 ± 14.27). Bu durumda geniş ailede yaşayanların daha önce emzirme deneyimi yaşamış kişilerden olumlu yönde etkilenmiş olabileceği düşünülebilir. Bu çalışmanın aksine, Aydın ve Pasinlioğlu'nun (2018) çalışmasında çekirdek ailede yaşayanların PEÖYÖ puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Işık Koç ve Tezcan'ın (2005) gebelerin emzirmeye ilişkin tutumları ve emzirme tutumunu etkileyen bazı faktörlerin incelendiği çalışmalarında çekirdek ailede yaşayan gebelerin emzirme tutumu puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Yapılan çalışmalarda önceki deneyimlerin emzirme öz-yeterliliğine etkisinin olduğu belirtilmektedir (Kingston et al. 2007;

Bartle and Harvey 2017; Rodrigues et al. 2015). Bu çalışmada gebelik sayısına göre puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). (Tablo 3). İkinci gebeliği olanların puan ortalaması hem 1. hem 3. gebeliği olanların puan ortalamalarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. İlk gebelikte annelerin emzirme konusunda yeterli bilince sahip olmadığı söylenebilir. Çünkü daha önce bir emzirme deneyimine sahip olmadıkları için emzirme konusunda yeterli bilince sahip olmamaları beklenen bir durumdur. İkinci gebelikte anneler ilk gebeliğe göre emzirme konusunda daha bilinçli hale gelmektedir. Çünkü ilk gebeliklerinde emzirme deneyimi yaşamış olduklarından, ikinci gebeliklerinde emzirme ile ilgili daha duyarlı hale gelmiştir. Bu durumun emzirme öz-yeterliliğinin yüksek olmasında etkili olduğu söylenebilir. Ancak 3 veya daha fazla gebelikte bu olayın yani emzirmenin sıradanlaştığı ve bu nedenle duyarlılığının azaldığı söylenebilir. Buna bağlı olarak annenin emzirme öz-yeterliliği azalmış olabilir. Demirtaş ve ark.'nın (2011) çalışmasında daha önce doğum yapmış olanın, annenin emzirme niyetini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Diğer bir çalışmada multipar annelerin emzirme sürelerinin primiparlara göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Perrine et al. 2012). Wutke ve Dennis'in (2007) çalışmalarında multipar annelerin emzirme öz-yeterliliği primipar annelere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu araştırma bulgularının literatürle uyumlu olduğu görülmektedir.

Gebelik haftası (trimester) ve fetüsün cinsiyetinin PEÖYÖ puan ortalamasını etkilemediği görülmüştür ($p>0.05$) (Tablo 3). Benzer şekilde Baysal ve ark.'nın (2014) çalışmalarında bebeğin cinsiyetinin emzirme öz-yeterliliğini etkilemediği tespit edilmiştir. Kondolot ve ark.'nın (2009) yaptığı çalışmada çocuğun cinsiyetinin anne sütü alma durumlarını etkilemediği belirtilmiştir. Bu çalışmada ise gebelerin cinsiyet farkı gözetmeden bebeklerini emzirmeyi istiyor olmalarından dolayı cinsiyet farkının emzirme öz-yeterliliğini etkilemediği düşünülmüştür. Gebelerin trimesterlere göre puan ortalamalarına bakıldığında her üç trimesterdeki gebelerin puan ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Oysa özellikle son trimesterdeki gebelerin puan ortalamasının diğerlerine göre daha yüksek olması beklenirdi. Çünkü son trimester artık doğuma hazırlık sürecidir ve anne bebeğinin

doğması için sabırsızlanır, bebeğin bakımı ve Bebek için en değerli besinin anne sütü olmasından hareketle öncelikle bebeğini anne sütü ile beslemeyi planlar.

Bu çalışmada daha önce emzirme durumuna göre PEÖYÖ puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 3). Emzirme öz-yeterliliği ile ilgili yapılan çalışmalarda daha önce emzirme deneyimi olan annelerin emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Dennis 2006; Gökçeoğlu ve Küçüköğlü 2016). Gerçek ve ark.'nın (2016) yaptığı çalışmada çocuk sayısı arttıkça algılanan emzirme öz-yeterlilik düzeyinde artış olduğu belirlenmiştir. Aydın ve Pasinlioğlu'nun (2018) çalışmasında emzirme deneyimi olmayanların emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu vurgulanmıştır. Baysal ve ark.'nın (2014) çalışmalarında ise emzirme deneyiminin emzirme öz-yeterliliğini etkilemediği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere bu konuda literatürde fikir birliği bulunmamaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gebelerin eğitim düzeyinin emzirme öz-yeterliliğini etkilediği, üniversite ve/veya üzeri eğitim alan gebelerin emzirme öz-yeterliliklerinin en yüksek olduğu belirlenmiştir. Gebelerin yaşlarının emzirme öz-yeterliliğini etkilediği, 30-34 yaş grubundaki gebelerin emzirme öz-yeterliliklerinin en yüksek olduğu saptanmıştır. Gebelik sayısının gebelerde

beslenmesi için en uygun olanı yapmayı ister. emzirme öz-yeterliliğini etkilediği 2. gebeliği olanların emzirme öz-yeterliliğinin en yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gebelerin aylık gelir durumunun emzirme öz-yeterliliğini etkilediği, gelir durumu giderden fazla olan gebelerin emzirme öz-yeterliliklerinin en yüksek olduğu belirlenmiştir.

Gebelere sağlık hizmeti sunan sağlık personelinin (ebe, hemşire, hekim) emzirmenin ve gebelerin emzirme öz-yeterlilik algısının önemi konusunda eğitim alması, emzirme danışmanlığı hizmetlerinin artırılması, anne sütünün önemi konusunda tüm gebelere kitle iletişim araçları başta olmak üzere, gebe okulları ve benzer platformlarda eğitim verilmesi, gebelerin emzirmeyi başlatma ve sürdürme konusunda desteklenmesi, genç yaşta gebeler ile eğitim ve gelir düzeyi düşük olan gebeler öncelikli olmak üzere, tüm gebelere emzirme öz-yeterliliklerinin artırılması için eğitim verilmesi önerilir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

YAZAR KATKISI

Her iki yazarda çalışmanın planlamasında, yürütülmesinde ve değerlendirmesinde katkı sağlamıştır.

KAYNAKLAR

Aluş Tokat M, Okumuş H. Emzirme Öz Yeterlilik Algısını Güçlendirmeye Temelli Antenatal Bakımın Emzirme Öz-Yeterlilik Algısına ve Emzirme Başarısına Etkisi. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2013;10(1):21-9.

Ata Yüzügüllü ve ark. Annelerin İlk Altı Ay Sadece Anne Sütü Verme Durumlarına Etki Eden Etmenlerin İncelenmesi. Turk Pediatri Arşivi 2018;53:96-104.

Aydın A, Pasinlioğlu T. Reliability and Validity of a Turkish version of the Prenatal Breastfeeding Self-Efficacy Scale, Midwifery 2018;64:11-6.

Bandura A. Human Agency in Social Cognitive Theory. American Psychologist 1989;44(9):1175-84.

Bandura A. Human Agency in Social Cognitive Theory. Asian Journal Of Social Psychology 1999;2:21-41.

Bartle N.C, Harvey K. Explaining Infant Feeding: The Role of Previous Personal and Vicarious Experience on Attitudes, Subjective Norms, Self-Efficacy, and Breastfeeding Outcomes. Br. J. Health Psychol 2017;22(4):763-85.

Baysal Yalçınöz H. ve ark. Sağlıklı ve Hasta Bebeği Olan Annelerin Emzirme Öz-Yeterlilik Algılarının Karşılaştırılması. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi 2014;4:31-6.

Bertini G et al. Maternal Education and The Incidence and Duration of Breastfeeding: A Prospective Study. J Pediatr Gastroenterol Nutr 2003;37:447-52.

Blyth J et al. Effect of Maternal Confidence on Breastfeeding Duration: An Application of Breastfeeding Self-Efficacy Theory. Birth, 2002; 29(4):278-84.

Dennis C.L. Theoretical Underpinnings of Breastfeeding Confidence: A Self-Efficacy Framework. Journal of Human Lactation 1999;15(3):195-201.

Dennis C.L, Faux S. Development and Psychometric Testing of Breastfeeding Self-Efficacy Scale. Research in Nursing and Health 1999;22(5):399-409.

- Dennis C.L.** Breastfeeding Initiation and Duration: A 1990-2000 Literature Review. *JOGNN* 2002;31(1):12-32.
- Dennis C.L.** Identifying Predictors of Breastfeeding Self-Efficacy in The Immediate Postpartum Period. *Research in Nursing & Health* 2006;29:256-68.
- Demirtas B et al.** Breastfeeding Experiences of Turkish Women. *Journal of Clinical Nursing* 2011;21:1109-18.
- Dyson L et al.** Interventions for promoting the initiation of breastfeeding. *Sao Paulo Medical Journal* 2014;132:68-9.
- Gerçek E ve ark.** The Relationship between Breastfeeding Self-Efficacy and LATCH Scores and Affecting Factors. *J Clin Nurs* 2016;26(7-8): 994-1004.
- Gijsbers B et al.** Factors Associated with The Duration of Exclusive Breast-Feeding in Astmatic Families. *Health Education Research* 2008;23(1):158-69.
- Goulet L et al.** Type and Timing of Services Following Postnatal Discharge: Do They Make A Difference? *Women and Health* 2007;45:19-39.
- Gökçeoğlu E, Küçükoğlu S.** Annelerin Emzirme Öz-Yeterlilikleri ile Sütün Yeterlilik Algısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Global Health Promotion* 2014; 1-9.
- Işık Koç A, Tezcan P.** Gebelerin Emzirmeye İlişkin Tutumları ve Emzirme Tutumunu Etkileyen Bazı Faktörler. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2005;12(2):1-13.
- İnce T ve ark.** Annelerin Emzirme Özyeterlilikleri ve Emzirme Başarılarını Etkileyen Özelliklerin Değerlendirilmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi* 2017;7(3):183-90
- İMEAH (2016).** Anne Sütü ve Emzirme Eğitim Rehberi. <https://dosyahastane.saglik.gov.tr/Eklenti/136,anne-sutu-ve-emzirme-egitim-rehberipdf.pdf> Erişim Tarihi: 01.03.2020.
- Karaçam Z.** Factors Affecting Exclusive Breastfeeding Of Healthy Babies Aged Zero To Four Months: A Community-Based Study Of Turkish Women. *Journal of Clinical Nursing* 2006;17(3):341-9.
- Kingston D et al.** Exploring Breast-Feeding Self-Efficacy. *J. Perinatal. Neonatal Nurs* 2007;21(3):207-15.
- Kondolot M ve ark.** Sadece Anne Sütü Alım Durumuna Etki Eden Faktörler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2009;52:122-7.
- Mızrak Şahin B, Özerdoğan N.** Başarılı Emzirme İçin Sosyal Bilişsel ve Emzirme Öz-Yeterlilik Kuramlarına Dayalı Hemşirelik Bakımı, Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 2014;11(3):11-15.
- Nanishi K et al.** Determining a Cutoff Point for Scores of The Breastfeeding Self-efficacy Scale-Short Form: Secondary Data Analysis of An Intervention Study in Japan. *PLOS ONE*, 2015;1-12.
- O'Campo P et al.** Prenatal factors associated with Breastfeeding Duration: Recommendations for Prenatal Interventions. *Birth* 1992;19:195-201.
- Öztürk R, Sevil Ü.** Yenidoğan Beslenmesi. Sevil Ü, Ertem G. (Ed.). *Perinatoloji Hemşireliği*. Ankara: Ankara Nobel Tıp Kitapevi 2016; p.527-92.
- Perrine CG et al.** Baby-friendly Hospital Practices and Meeting Exclusive Breastfeeding Intention. *Pediatrics* 2012;130: 54-60.
- Rodrigues A.P et al.** Influence of Sociodemographic and Behavioral Conditions on Self-efficacy in Breastfeeding: A Cross-Sectional Study. *Online Brazilian J. Nurs* 2015;14(3):1-7.
- TC. Sağlık Bakanlığı Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı:** <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukergen-bp-liste/anne-s%C3%BCt%C3%BCn%C3%BCn-te%C5%9Fviki-ve-bebek-dostu-sa%C4%9Fl%C4%B1-kurulu%C5%9Flar%C4%B1-program%C4%B1.html> 2017; Erişim Tarihi: 07.06.2020
- Tetik B.** Anne Sütü ve Emzirme Danışmanlığında Güncel Bilgiler. *Ankara Medical Journal* 2016. p. 16.
- Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA)** http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.pdf 2018; Erişim Tarihi: 17.06.2019
- United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) Breastfeeding:** https://www.unicef.org/nutrition/index_24824.html 2015; Erişim Tarihi: 08.06.2019
- United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) Turkey:** Aile dostu politikaların anne sütüyle besleme oranlarını tüm dünyada artırma açısından önemi: <https://www.unicef.org/turkey/bas%C4%B1n-b%C3%BCtenleri/unicef-aile-dostu-politikalar%C4%B1n-ane-s%C3%BCt%C3%BCyle-besleme-oranlar%C4%B1n%C4%B1-t%C3%BCm-d%C3%BCnyada> . 2019; Erişim Tarihi:06.09.2019
- Wells K.J et al.** Development and Psychometric Testing of The Prenatal Breast-Feeding Self-Efficacy Scale. *Am J Health Behav* 2006;30(2):177-87.
- World Health Organization (WHO)** <https://www.who.int/nutrition/topics/exclusive-breastfeeding/en/> 2015; Erişim Tarihi: 18.06.2019
- World Health Organization (WHO) Guideline:** Counselling of Women to Improve Breastfeeding Practices: <https://www.who.int/nutrition/publications/guidelines/counselling-women-improve-bf-practices/en/> 2018; Erişim Tarihi: 05.04.2019
- Wutke K, Dennis C.** The Reliability and Validity of The Polish Version of The Breastfeeding Self-Efficacy Scale-Short Form: Translation and Psychometric Assessment. *International Journal of Nursing Studies*, 2007; 44: 1439-46.
- Yeşilççek Çalık K ve ark.** Annelerin Emzirme Konusunda Uygulamaları ve Etkileyen Faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2017; 6(3): 80-91.

EXTENDED ABSTRACT

Breast milk is known as the most natural and reliable food for babies' nutrition. It contains all the nutrients, vitamins and minerals that babies need. The importance of breastfeeding both in the healthy growth and development of the baby and in terms of maternal health is an undeniable fact. It is known that breastfeeding self-efficacy of mothers is one of the most important factors affecting breastfeeding action, which is so important for mother and baby health. Factors that may affect mothers' breastfeeding self-efficacy; age, education, number of pregnancies, income, gestational week, family type and previous breastfeeding status. For example, one of the factors affecting breastfeeding is the number of pregnancies. Since mothers with their first pregnancy do not have previous experience, it is expected that they do not have sufficient awareness about breastfeeding. For mothers who have two or more pregnancies, breastfeeding can be seen as usual and common. Mothers may be reluctant to breastfeed for various reasons. This reluctance can affect mothers' breastfeeding self-efficacy negatively. This study was conducted to determine breastfeeding self-efficacy in pregnant women and the influencing factors.

This is a descriptive and cross-sectional study. The research was carried out on pregnant women who applied to the Gynecology and Obstetrics Polyclinic of SANKO University Sani Konukoğlu Application and Research Hospital in Gaziantep. The data of the research were collected between October 2019 - March 2020. The pregnant women who applied to the polyclinic mentioned above constituted the universe of the study. It was determined that the number of pregnant women who applied to the relevant polyclinic in 2018 was 3300. Assuming that the universe will be the same for 2019, 10% of the universe was included in the sample. Accordingly, the sample size was determined to be 330, with a reliability of 95%. "Personal Information Form" and "Prenatal Breastfeeding Self-Efficacy Scale" were used to collect data. The personal information form prepared by the researcher consists of 20 questions that can determine the socio-demographic and obstetric characteristics of the pregnant women. Prenatal Breastfeeding Self-Efficacy Scale; It was developed by Wells et al in 2006 to determine the breastfeeding self-efficacy perceptions of pregnant women. It was adapted to Turkish by Aydın and Pasinlioğlu in 2016. IBM SPSS Statistics 22 package program was used for data analysis. As descriptive statistics; Number and percentage values for qualitative data and mean $\pm$ standard deviation for continuous data are given. Continuous data Kolmogorov-Smirnov test, t-test for independent groups in comparison of two groups, and one-way ANOVA for comparison of more than two groups were used. When a significant difference was found in the ANOVA result, the group originating from the difference was evaluated with the Tukey test. In statistical comparisons, the margin of error was accepted as $p < 0.05$.

48.2% of the pregnant women are in the 25-29 age group. 49.4% of pregnant women have a university or higher education level and 51.8% do not work in any job. It was determined that 77% of the pregnant women had their monthly income equal to their expenses, 97% had nuclear families. It is the first pregnancy of 40.6% of the pregnant women. The rate of pregnant women with no children is 45.8%, and the rate of pregnant women with only one living child is 33.6%. 49.1% of the pregnant women are in the third trimester. While 34.2% of the babies to be born are girls and 45.2% are boys, the gender of 20.6% of them is not known yet. The lowest score that can be obtained from PAPT is 20, the highest score is 100. The lowest score obtained by the pregnant women was 33 and the highest score was 90. It was found that the total mean score of the pregnant women from the scale was 68.08 ± 14.48 . As a result of the comparison of the average scores of PAPs according to some characteristics of pregnant women; It was determined that the difference between the mean scores of the pregnant women according to their age was statistically significant ($p < 0.05$). It was determined that the difference was caused by women in the 30-34 age group. It was determined that the difference between the mean scores according to the education level of the pregnant women was statistically significant ($p < 0.05$). In this study, it was determined that the difference between the mean PPSAS scores according to the monthly income of the pregnant women was statistically significant ($p < 0.05$). It was determined that the difference stems from the pregnant women whose income is more than the expenses and those whose income is equal to the expenses. It was determined that the difference between the mean scores of pregnant women according to the number of pregnancies was statistically significant ($p < 0.05$). Pregnant women; It was determined that there was no statistically significant difference between the average of PESTS scores in terms of trimester, baby's gender, previous breastfeeding status and family type ($p > 0.05$).

It was concluded that the prenatal breastfeeding self-efficacy of the pregnant women included in the study was above the middle and positive. It was determined that the education level of the pregnant women affected the breastfeeding self-efficacy and the breastfeeding self-efficacy of the pregnant women who had university and / or higher education was the highest. It was found that the ages of the pregnant women affected the breastfeeding self-efficacy, and the breastfeeding self-efficacy of the 30-34 age group was the highest. It has been determined that the number of pregnancies affects the breastfeeding self-efficacy of pregnant women and the breastfeeding self-efficacy of those with a second pregnancy is the highest. It has been determined that the monthly income of the pregnant women affects the breastfeeding self-efficacy and the breastfeeding self-efficacy of the pregnant women whose income is more than the expenditure is the highest. It was concluded that it would be beneficial to provide training on breastfeeding self-efficacy to pregnant women, especially those who conceive for the first time and those with low education and income levels.